

Complexnummer: 515627

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Vaartwijk

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

515628, 515629, 515630

Woonplaats

Westerbroek

Gemeente

Midden-Groningen

Provincie

Groningen

Locatie van het hoofdobject

Oudeweg 41, 9608 PJ te Westerbroek

Complexomschrijving

Omschrijving complex:

De historische buitenplaats Vaartwijk, waarschijnlijk gebouwd, c.q. aangelegd in de tweede helft van de 18de eeuw voor Willem Jacobsen Hesselink, bestaat uit een zeer klein landschappelijk park op rechthoekige plattegrond met een eenvoudig symmetrisch landhuis en restanten van een inrijhek aan het begin van de zeer korte oprijlaan. Het terrein ligt in open agrarisch gebied, dat ontstaan is door vervening. Vaartwijk wordt derhalve ook wel met de term veenborg aangeduid. De historische buitnplaats ligt aan het einde van een doodlopende weg en is in het relatief kale landschap een duidelijk historisch en groen element van oud opgaand loofhout. In het parkje worden een kleine slingervijver, restanten van de omgrachting rond het huis en van rondlopende paden aangetroffen. De historische buitenplaats Vaartwijk wordt aan alle zijden omgeven door wei- en akkerland van derden. De historische buitenplaats Vaartwijk omvat de volgende onderdelen: HUIS (1), PARKAANLEG (2) en INRIJHEK met DAM (3).

Op de bij de registeromschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven.

Waardering

De historische buitenplaats Vaartwijk is van algemeen cultuurhistorisch belang vanwege het relatief gave ensemble van huis en kleinschalige landschappelijke aanleg, waarschijnlijk daterend uit het einde van de 18de eeuw. Het historische ensemble is gesticht als centrum van een verveningsgebied en wordt als een veenborg beschouwd.

Monumentnummer*: 515628

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 december 2004
Kadaster deel/nr	82777/115

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Westerbroek	Midden-Groningen	Groningen

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Hoogezand	N			279

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 1: HUIS, XVIIIc-d.

Bakstenen, onderkelderd, éénlaags gebouw op rechthoekige plattegrond onder omlopend schilddak met twee schoorstenen (in XXc vernieuwd) en grijze pannen. Het voorschild heeft een lichte knik, het achterschild heeft een flauwere helling en loopt tot ongeveer 1 meter lager door dan het voorschild. Het gebouw heeft één bouwlaag op hoog onderhuis en een symmetrische voorgevel van 5 traveeën met kroonlijst. In de risalerende middentravee met houten pilasters op de hoeken bevindt zich de omlijste ingang met dubbele glazen voordeur (elke deur met twee ruiten) met halfcirkelvormig bovenlicht met drie roeden; de twee houten zwikken zijn 'gehoogd' met lage drievlakspyramiden. Voor de ingang een wigvormige stoep met 7 hardstenen treden en een eenvoudige ijzeren balustrade. Ter weerszijden van de voordeur zijn twee meerruitsramen geplaatst; boven de halfhoge vensters van het onderhuis zijn ook meerruitsramen geplaatst, met een onregelmatige raamverdeling van meerruitsvensters. De symmetrische achtergevel telt 5 traveeën, in het midden bevindt zich een raam met half rond bovenlicht, daaronder een eenvoudige toegang tot het onderhuis. Inwendig worden o.m. enkelvoudige balklagen met deels zeer brede (tot 70 cm.) grenen vloerdelen aangetroffen, in de linker onderkamer (keuken) een houten hangschouw met risalerende kroonlijst uit XVIIIc, in de vestibule een donkergroen geschilderde houten achterwand met rijke dubbele kroonlijst met composietkapitelen; twee getoogde doorgangen: de linker voert naar het achterhuis, in de rechter bevindt zich de brede trapopgang naar de zolder. In 1962 werd het huis gerestaureerd.

Waardering

Het HUIS vertegenwoordigt het algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als centrum van het kleine park;
- vanwege de eenvoudige en harmonische architectuur;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als stilistische, bouwkundige en cultuurhistorische representant van een veenborg;
- vanwege de kenmerkende elementen als, bijvoorbeeld, de originele kloeke balklagen en de houten vestibulepui.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 515629

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 december 2004
Kadaster deel/nr 82777/105

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Westerbroek Midden-Groningen Groningen

Locatiennaam Locatieomschrijving
Westerbroek

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Hoogezand N 279

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 2: PARKAANLEG, XIXa-b.

Het kleine terrein, geheel door een brede sloot omgeven, heeft een rechthoekige plattegrond en ligt met de zuidelijke korte zijde aan het einde van de bij de historische buitenplaats doodlopende Hesselinkslaan, een zijtak van de Oudeweg. Het enigszins geaccidenteerde terrein ligt duidelijk hoger dan het omgevende maaiveld, een gevolg van de vervening in de afgelopen eeuwen. Op de rechter terreinhelft (oost) staat het huis, net niet op de helft van de diepte van het terrein. Het huis is tot in de 19de eeuw omgracht geweest. Ten zuidwesten van het huis is nog een deel van de gracht aanwezig, de rest van het tracé is als een verlaging in het terrein nog duidelijk waarneembaar. Vanaf het einde van de Hesselinkslaan voert een zeer korte oprijlaan naar het ronde grasperk met grindpad midden voor het huis. De tegelverharding en de begeleidende jonge beukenbeplanting zijn niet oorspronkelijk. Links en rechts van het laantje ligt een grasveld dat is omzoomd door smalle stroken bomen en struiken, zijnde onderdeel van de landschappelijke aanleg, waarvan het belangrijkste deel achter (noord) en naast het huis, met name aan de westzijde, ligt. Achter het huis een smalle slingervijver die voor een deel waarschijnlijk ontstaan is uit de oude gracht. De slingervijver staat in verbinding met de buitensloot. Er staan enige indrukwekkende oude loofbomen, waaronder een beuk direct ten noordoosten van het huis en een rij paardekastanjes ten westen ervan. Het is onduidelijk of er een moestuin en boomgaard zijn geweest; wellicht is dit in de noordwesthoek van het parkje het geval waar thans jonge fruitbomen staan. Een rondlopend slingerpad (met dwars- en tussenpaden) is met enige moeite herkenbaar. Het terrein is met name rond de vijver enigszins geaccidenteerd.

Waardering

De historische PARKAANLEG vertegenwoordigt algemeen belang:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de kleinschaligheid en de relatieve gaafheid;
- vanwege de cultuurhistorische en landschappelijk-visuele waarden;
- vanwege de compositorische verbondenheid met het huis.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515630

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 december 2004
Kadaster deel/nr	82777/71

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Westerbroek	Midden-Groningen	Groningen

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Hoogezand	N			201
Hoogezand	N			279

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 3: INRIJHEK met DAM, XVIIIId.

Aan het begin van het oprijlaantje staat het (restant van het) hek in Lodewijk XVI-stijl, op een aarden dam in de ringsloot. De bakstenen damwanden met rollaag lopen enigszins gebogen en zwenken naar buiten uit. Van de oorspronkelijk vier hekpijlers resteren alleen de buitenste twee, de twee andere zijn op maaiveldhoogte afgebroken en niet meer aanwezig. De pijlers zijn relatief laag en ondiep, gehouwen uit één stuk zandsteen. De voorzijde heeft 5 ten dele gevulde cannelures, de bovenzijde een kussenachtige bekroning. Van het smeedijzeren hekwerk resteert slechts het zijstuk aan de buitenzijde van de westelijke pijler.

Waardering

Het INRIJHEK met DAM vertegenwoordigt algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als wezenlijk functioneel en ornamenteel onderdeel van de historische aanleg;
- vanwege de bijzondere vormgeving;
- vanwege het historisch vakmanschap dat in de objecten besloten ligt.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Voorwerpen op pleinen en dergelijke	Erfscheiding(D)	Erfscheiding(D1)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument